

TORONTÁI

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Hirlapkönyvtári
II. növekednapló
1934/59. sz.

A BÁNSÁG MAGYAR POLITIKAI NAPILAPJA
Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: Veliki
Beckerek, Obiliteva ucca 1. Telefon: 281 és 21

KEDD, 1930 MÁRCIUS 4
59. ÉVFOLYAM, 52. SZÁM

FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. MARA JENŐ
Előfizetési árak: évente 300, félévre 150, negyed-
évre 75, havonta 25 dinár. Megjelenik délelőtt.

Beogradból jelentik: Vasárnap fényes keretek között ülték meg a Tanulók Otthona fennállásának 25 éves jubileumát. Az ünnepségen Mária királyné és Olga hercegnő, Hadzsity, Szrkasity és Svirjuga udvarhölgyek kíséretében vett részt. A kormányt a szociálpolitikai miniszter és a kőzetudatásügyi miniszter helyettese képviselte.

Beogradból jelentik: A pénzügy-miniszter hivatkozással arra, hogy március végéig be kell fejeznie az 1930—1931. évi állami költségvetést, ennek a hónapnak a folyamán be-szünteti a hivatalos fogadtatásokat. A miniszter helyettese és az osztály-főnökök azonban továbbra is fogadják a közönséget.

Rio de Janeiróból jelentik: A köztársasági elnökválasztás lezajlott és amint már az előjeltekből látni lehetett, többséget a konzervatív-párt jelöltje: Pretez Julio kapott.

Madrídból jelentik: A Grai Zeppelin parancsnoka vasárnap odaérkezett, hogy a Zeppelin áprilisi repüléséről a hivatalos körökkel tárgyalásokat folytasson. A Zeppelin áprilisban Sevillából indulna el, hogy Rio de Janeirón keresztül Newyorkba repüljön.

Antverpenből jelentik: Eddig ki nem derített okból kigyulladt és leégett az antverpeni igazságügyi palota. A palota nagy ülésterme és a mellette lévő levéltár rengeteg anyaga elpusztult.

Budapestről jelentik: Gally Curci olasz énekesné ismeretes színházi botrányával kapcsolatban jelentik, hogy az énekesné a hétfő estére hirdetett Sevillai borbély előadását lemondotta és még vasárnap este Bécsbe utazott. Ha állapota néhány napon belül nem javul meg, úgy bécsi előadásait is le fogja mondani. Az állomáson kijelentette újságírók előtt, hogy azt hiszi, a túlmagas helyárák ingerelték föl ellene a pesti közönséget, amelynek műértésére nézve ezt mondotta: Van, aki a bort szereti, van, aki a pezsgőt és van, aki a gulyást. Velem szemben embertelenek voltak.

Budapestről jelentik: Hatvany Lajos báró az amnesztiarendelelet értelmében benyújtotta kérvényét hátralekos büntetésének elengedésére. Hatvany kérvényét kedvezően intézték el.

SPORT HIREK

Beograd. Jugoszlávia—Jedinstvo 5:1.
BUSK—Obilite 2:2.
Budapest. Ferencváros—Somogy 6:2.
Hungária—III. kerület 3:1.
Bocskay—Kispest 2:0.
Budai 33—Bástya 3:2.
Ujpest—Pécs-Baranya 6:0.
Attila—Nemzeti 2:0.

Az új francia kormány vasárnap megalakult és szerdán mutatkozik be a kamarában.

Párizs, márc. 3. Szombatról vasárnapra virradó éjjel Tardieu végleg megalakította új kormányát, amely harminckilenc tagból áll és amely árnyalatilag némi eltolódást mutat balfelé.

Az új kormány összeállítása a következő: Miniszterelnök, belügyminiszter: Tardieu; pénzügy: Reynauld; igazságügy: Peret; külügy:

Brand; haditengerészet: Dumesnil; hadügy: Maginot; kereskedelem: Flaudin; kereskedelmi tengerészet: Rellen; munkaügy: Laval; közoktatásügy: Marraud; gyarmatügy: Pietri; földmivelségügy: Desiré Ferry; léghajózási: Laurient Eynac; nyugdíjügy: Champertier de Ribes; postaügy: Malarmé.

Érdekes, hogy az új kormány az

idegenforgalom fejlesztésére kormánybiztost nevezett ki, aki a minisztertanács ülésén résztvehet.

Tardieu új kormánya kedden tartja első minisztertanácsát, amelyen a kormánynyilatkozatot állapítják meg. Szerdán mutatkozik be az új kormány a kamarában, ahol 35—50 főnyi többségre számítanak.

A jugoszláv Szokol-szervezet egy hetes Massaryk-ünnepet rendez.

Beograd, márc. 3. Vasárnap kezdte meg a jugoszláv Szokol szervezet egy hétre tervezett ünnepségeit Massaryk csehszlovák köztársasági elnök születésének 80-ik évfordulójára.

A Szokol szervezet elnöksége plenáris ülésén úgy határozott, hogy Massaryk születésnapját a Szokol országsszerte megünnepli és erre ki-

dolgozott egy programot, amely március 2-ikától 9-ikéig tart.

A prágai Massaryk-ünnepségen is részt vesz az ország. A király képviselőjében Szávity Vojislav tábornok, szárnysegéd, a kormány képviselőjében pedig dr. Szrkasity igazságügyminiszter utazik ki Prágába.

A német belpolitikai helyzet megrendült.

A német kormány lemondása várható.

Berlin, márc. 3. A belpolitikai helyzet nagyon kiélesedett — írják a lapok. Megbízható helyről vett jelentések szerint, a német néppárt két miniszterének,

dr. Curtiusnak és dr. Moldenhauernek a lemondásával számítanak. Egyes lapok pedig hétfőre az egész kabinet lemondását várják.

A válságot a német néppárt határozati javaslata kényszerítette ki, amelyet a kényszeradó ügyében hozott.

A politikai körök mindamellett számítanak arra, hogy a Young-tervezetet a parlament el fogja fogadni, míg a német pénzügyek szanalására vonatkozó többi kérdést nyolc-tíz nappal el fogják halasztani.

A román kormány helyzete kritikussá vált.

Bukarest, márc. 3. Junian igazságügyminiszter, aki benyújtotta volt lemondását, vasárnap Bukarestbe érkezett, ahol hírlapírók előtt nyilatkozva, kijelentette, hogy lemondását nem szándékozik visszavonni.

Igy tehát a kormányrekonstrukció kérdése, amelyet Maniu miniszterelnök későbbre tervezett, egyszerűen aktuálissá vált.

Kedden a nemzeti paraszt-párt vezetői, ügyvezető igazgatói ülést tar-

tanak, amelyen megtárgyalják a kormányrekonstrukció kérdését is.

Igen sok függ Mihalake pártjától, mert ha Mihalake az igazságügyminiszterrel egyetért, úgy kétségtelen, hogy a kormánynak még néhány tagja fogja soronkívül beadni a lemondását.

Biztosra vehető tehát, hogy a román kormány elérte krízisét és most már Maniutól függ, hogy milyen módon sikerül neki az elégedetlennel megegyezni és az elégedetlennel melyik csoportjával.

Albert Thomas hétfőn Athénbe utazott.

Beograd, márc. 3. A nemzetközi munkaügyi hivatal Beogradban időző főnökének, Albert Thomasnak hivatalos funkciója vasárnap véget ért.

Thomas szombat délután az egyetem nagytermében előadást tartott a nemzetközi munkaügyi hivatal céljáról és működéséről. A hivatal célja az — mondotta, hogy egyensúlyt tartson az egész világ munkáskérdéseiben. Eddig összesen háromszáznolcvan konvenciót ratifikált a munkaügyi hivatal.

Vasárnap délelőtt a szociálpolitikai minisztériumban konferencia volt, délben pedig a munkaügyi kamarák bankettet rendeztek Albert Thomas tiszteletére.

Délután az Avalán az ismeretlen hős emléksobrát koszoruzta meg Thomas, aki hétfőn feleségével és kabinetfőnökével együtt Athénbe utazik.

Komoly, de nem áthidalhatatlan ellentétek merültek föl a párizsi keleti jóvátételi konferencia ülésén.

Budapest, márc. 3. Bethlen István miniszterelnök hétfőn reggel fél 7 órakor érkezett vissza Párizsól, ahol mint ismeretes, teljesen visszavonultan tartózkodott, hogy a keleti konferencia megegyezésének véglegesítésén dolgozzék.

A miniszterelnök visszaérkezésevel, most nyilvánvalóvá vált, hogy a keleti jóvátételi megegyezés végleges megszövegezése körül igen komoly, bár nem áthidalhatatlan ellentétek merültek föl.

A párizsi tárgyalások valószínűleg hosszabb ideig elhúzódnak, minthogy a kérdés szakértője és a tárgyalások vezetője,

Loucheur, kimaradt az új francia kormányból. Politikai körökben azt hiszik, Tardieu újra felkéri Loucheurt, hogy fejezze be a tárgyalásokat. De van olyan hír is, amely szerint, a további tárgyalások lefolytatására Tardieu fölkéri Reynauld pénzügyminisztert.

Óriási felhajtás volt a becskerekeli lóvásáron, de kevés kereslet.

Becskekerek, márc. 3.

A becskerekeli első országos tavaszi vásár második napján, szombaton lóvásár volt, amely várakozáson felül sikerült. Mintegy hétezer lovat hoztak vásárra, ami a legutóbbi országos vásárokhöz viszonyítva, rekordot jelent. A nagy felhajtás dacára, kevés vételt bonyolítottak le és az árak meglehetősen alacsony szinten mozogtak. Inkább silányabb minőségű lovakat vásároltak nagyobb számban és sok vétel történt vágólovakban, bécsi lómezőszékek részére.

A vásár tartama alatt egy szenzációs vétel is történt. Egy gazdag becskerekeli gazdálkodó leánynevébe készülő fia részére egy pár 7 éves fekete ment vett 26.000 dinárért. Ilyen magas árra a legöregebb lókupecsek sem emlékeznek és bizonyos, hogy ez az ár a becskerekeli piacok történetében rekordot jelent.

A kirakóvásár vasárnap ért véget és mint a vásár általában, várakozáson alul sikerült.

Kik voltak a támadók?

Egy véres verekedés epilógusa.

Becskekerek, márc. 3.

Dragojlovity Dragoljub becskerekeli törvényszéki bíró, mint büntető egyes bíró, szombaton délelőtt foglalkozott a becskerekeli „Fehér galamb”-hoz címzett vendéglőben 1927. december 3-ikán éjjel lefolyt verekedés ügyével. A vádlott Kraljev Mladen detektív volt, aki ellen magánvád alapján indult meg az eljárás, mert Sztэфанович Blagoje kalácskészítő feljelentése szerint, őt a „Fehér galamb” vendéglőben leszúrták. Kraljev ellen előbb hivatalból tették folyamatba az eljárást, később azonban az ügyészség beszüntette a vizsgálatot, mert megállapítást nyert, hogy nem a detektív volt a támadó. A sértett Sztэфанович Blagoje átvette a vádat és így került az ügy bíróság elé.

Kraljev Mladen a szombati főtárgyaláson elmondotta, hogy a kritikus éjszakán nagy mulatozás folyt a vendéglőben, poharakat dobáltak a vendégek és ezenközben történt, hogy az egyik italos társaság és Sztэфанович kalácskészítő között szóváltás, majd verekedés keletkezett. Mint a rend fenntartására kiküldött közeg, Sztэфанович védelmére kelt és betuszkolta a megtámadottat a konyhába, ezenközben szurta meg a részeg társaság valamelyik tagját.

Miután Kraljev állítását a tanúk is megerősítették, a detektív ellen a bíróság beszüntette az eljárást és az ügy iratait áttette a járásbíróhoz, ahol Reljin Ljubomir, Pivarszki Ljubomir és Vukov Dusan gyanúsítottak ellen kezdik meg a bírói eljárást. Miután verekedés közben elkövetett testi sérülésről van szó, ügyükben a járásbíró illetékes.

Eladó tavaszi szállításra nagyobb mennyiségű fajtisza, nemes

gyümölcsfa,

diszfa, diszcsereje és vadonc 175

báró Tallian Tibor máriatelepi gyümölcsfaiskolájában Nova Kanjiza (Bánát). Arjegyzéket díjmentesen küld Nagy Mihály Antal faiskola kezelő.

Fogházórként mutatkozott be egy szélhámos a letartóztatott beodrai bankigazgató feleségénél és pénzeket vett fel.

Becskekerek, márc. 3.

Érdekes ügyet tárgyalt szombaton délelőtt Dragojlovity Dragoljub, a becskerekeli törvényszék büntető egyes bírója. A vádlottak padján Ignjatovity Milán becskerekeli lakatos állt, aki ravasz módon csapta be a sikkasztás gyanúja alapján vizsgálóti fogságban levő Marsalek Iván beodrai bankigazgató feleségét.

Ignjatovity felkereste Marsalek Ivánét Beodrán és elmondotta, hogy fogházor a becskerekeli törvényszéki fogházban. Két napi szabadságot kapott és ezt az időt arra használja fel, hogy férje megbízásából a kikindai ügyészségtől bizonyos ügyiratokat szerezzen be. Együttal férje üdvözlését is tolmácsolta és kérte, hogy adjon ki férje részére egy télikabátot, majd utóköltés fejében 300 dinárt vett át és Marsalek kocsiján elvitette magát Kikindára. Itt a törvényszék épülete elő hajtatott, bement az épületbe és rövid idő múlva visszatért. Ignjatovity ezután egy kávéház, majd egy vendéglő elé hajtatott, itt a kocsissal megebédelt, majd levelet írt Marsaleknének, a melyben újabb 350 dinárt kért, mert

ugymond, enélkül nem tudja a fontos iratokat megszerezni.

Marsalek Iváné időközben meglátogatta a becskerekeli ügyészségi fogházban ülő férjét, akitől megtudta, hogy ő senkinek sem adott megbízást felesége meglátogatására és akták beszerzésére. Az asszony feljelentése alapján Ignjatovityot Kikindán elfogták és Becskerekre kísérték.

Ignjatovity a szombati főtárgyaláson azzal védekezett, hogy őt egy Popovity Dusan nevű ember küldte Marsaleknéhoz, akivel Becskerekben a Korona-kávéház előtt ismerkedett meg. Popovity előre ment Kikindára és az ő utasítására írta az újabb pénzt kérő levelet, amely alá ugyancsak Popovity parancsára, a Popovity Dusan nevet írta.

Dragojlovity bíró arra a kérdésre, hogyan festett az a bizonyos Popovity, kiderült, hogy nem tud róla még hezzávetőleges személyleírást sem adni.

A bíróság család vétségében mondtotta ki bűnösnek Ignjatovityot és büntetett előzetére való tekintettel, hat havi fogházra ítélte. Vukovity Mihajlo dr. ügyész fellebbezett, míg az elítélt megnyugodott az ítéletben.

Magalakuit a Jadranszka Sztrázsa becskerekeli helyi vezetősége.

Meleg ünneplésben részesítette a közgyűlés Lovrity Lujo, világtalan őrnagyot.

Becskekerek, márc. 3.

Ami ritka jelenség Becskerekben, tegnap olyan közgyűlést tartottak, amely a szokástól eltérőleg, rendkívül látogatott volt, mert a vármegye háza nagyterme, még a karzat is, zsúfolásig megtelt a legkülönbözőbb társadalmi állású közönséggel. A Jadranszka Sztrázsa becskerekeli tartományi vezetősége helyi gyűlést hívott össze és ezen vendégként résztvett Lovrity Lujo vak őrnagy, a beográdi rokkantegyesület elnöke is. A hatóságok és egyházközségek képviselői sorában ott láttuk Rodics P. Rafael érseket, Sztэфанович Nikola polgármestert, Sztakity Zsárkó esperest és más személyiségeket.

A közgyűlést pontosan tíz órakor dr. Sztajity Jován tartományi elnök nyitotta meg, aki beszéde elején Ófelsége a király és a trónörökös iránti hódolatát fejezte ki, mint a Jadranszka Sztrázsa védnökei iránt, mire az összes jelen voltak éljenezve felálltak helyükről. Utána bemutatta Lovrity Lujot, mint a nemzet hőseit és nagyjértékű kulturmunkásait. Lovrity ezután részletes beszédet tartott, amelyben a tenger fontosságát vázolta a jugoszláv név jövője szempontjából, részletesen ismertette Ófelsége érdemeit a szerb, horvát, szlovén nép felszabadulása körül és beszélt január 6-ikának történelmi fontosságáról. Szavai nagy hatással voltak a jelenlévőkre, akik lelkes éljenzéssel fogadták a világtalan őrnagy beszédét.

Sztajity Jován elnök jegyzőkönyvhiatalosítóknek Grity Sztევან póstafőnököt és Rality Vladislav fűtőházi főnököt ajánlotta, amit a közgyűlés el is fogadott, majd Niko-

vity Milos tartományi titkár előterjesztette a tartományi vezetőség jelentését, amelyből kitűnik, hogy a becskerekeli Jadranszka Sztrázsanak a múlt év októberéig 400 tagja volt, ma pedig 1500 tagot számlál, akik rendszeresen fizetik tagdíjaikat. A jelentés felemlítette, hogy a tartományi vezetőség részéről tárgyalások folynak különböző állami és magántisztviselő és munkástelepekkel, hogy megnyerjék őket a Jadranszka Sztrázsa tagjainak és ezek a tárgyalások már eredményesen közelednek a befejezés felé és siker esetén, a Jadranszka Sztrázsanak még néhány ezer tagja lesz.

Utána Sztankovity Misa a pénztári jelentést olvasta fel és egyebek között felemlítette azt is, hogy a becskerekeli tartományi vezetőség eddig 190.000 dinárt küldött az iskolahajó vásárlására és a becskerekeli tartományi vezetőség a szarajevói után a legtöbbet áldozta erre a célra. A Hvar szigetén kapott földterületen a tartományi vezetőség felépíti otthonát és erre a célra külön alapot létesített, amelybe rövid időn belül mintegy ötven ezer dinárt gyűjtött össze. Alapos a remény, hogy ez az akció is sikerül, mert eddig már 40 község járult hozzá 1-1000 dinárral az alaphoz.

Miután eddig Becskerekben nem volt külön vezetősége a helyi szervezetnek és ezt a teendőt a tartományi elnökség látta el, a Jadranszka Sztrázsa erős terjeszkedésére való tekintettel elhatározta a közgyűlés, hogy a helyi szervezet élére külön vezetőséget állít.

A tartományi vezetőség indítványára dr. Erdelján Pérával az élén, jelölő-bizottság alakult és a következő vezetőségi listát terjesztette elő: Elnök Milicevity Péra mérnök, a hatodik osztálymérnökség főnöke, a választmány tagjai, akiknek sorából töltik be később a tisztikart: Racity Vladislav fűtőházi főnök, dr. Petrovity Dragutin, Filipovityné, Weisz Edit, Weber Viktor cukorgyári titkár, Jovánovity Gyorgye járásbíró, Brozovity Rudolf állomás-

főnök, Lisanin Milojé mérnök, dr. Kuszing Jenő bírósági joggyakorló, Kálmán Mihály mérnök, osztálymérnökségi főnök, Miskovity Gyorgye hadnagy, Szírotánovity Szlobodán banktisztviselő, Mojity Sztankó városi tisztviselő, Melakovity Izidor vasuti tisztviselő, Felügyelő-bizottsági tagok: dr. Zsupunzki Iszó ügyvéd, Vorguesin Gavra főgimnáziumi tanár, Don Janku Anton kórházi lelkész, Podgradszki Iván bírósági jegyző és Jovánovity Áca, a Narodna Banka tisztviselője.

Végül a március 30-ikára összehívott tartományi közgyűlés delegátusait választották meg, amelyre Becskerek képviselőletében Vukmanovity Borát, dr. Borsodi Lajost, Milicevity Pérat, Vidic Ivánt és dr. Raskov Mácat küldték ki.

Spanyolországban egyre nagyobb méreteket ölt a republikánus mozgalom.

Madrid, márc. 3.

Vasárnap ismét nagy tüntetés volt a monarchia ellen, amelynek során a rendőrség Galvez hírlapírót és Lopez egyetemi magántanárt letartóztarta.

A kormány, hír szerint, erőfeszítésekre készül az egyre nagyobb méreteket öltő republikánus mozgalom ellen.

Kinos incidens egy becskerekeli footballmérkőzésen.

Az egyik néző inzultálta Forgó játékosát.

Becskekerek, márc. 3.

A vasárnapi bajnoki mérkőzések között a legérdekesebb játékot a Radnicski-Vojvodina mérkőzése nyújtotta, amelyet a ZSSK-pályán játszottak le 3:2 (0:0) eredménnyel. Az első félidőben a Vojvodina volt a többet támadó fél, de csatársora kapu előtti bizonytalanságával, több adott helyzetet kihasználatlanul hagyott. A harmincadik percben kinos incidens játszódott le, ami miatt a bíró kénytelen volt öt percre felfüggeszteni a játékot. A Vojvodina balszélsője, Forgó, szabályosan támadta a Radnicski kapuját, a kapus elesett és Forgó véletlenül beférugott. Erre a közönség sorából a pályára szaladt egy Weibl nevű fiatalember és Forgóhoz sietve, tettleg inzultálta. A bíró erőfeszítés nélkül kint tartotta a pályáról, mire Weibl őt is szidalmazta. A rendet a rendezők tudták csak nagynehezen helyreállítani.

A második félidőben a Radnicski csapata erős lendületet vett és mindjárt a játék harmadik percében Kipper megszerezte a vezetést, míg Vastag az 5-ik, Barthu pedig a 25-ik percben megszerezte a második, illetve harmadik gólt. A Vojvodina ezután támadásba ment át és a 30-ik és 37-ik percben Pécsi révén két gólt szerzett. Bíró Podgradszki.

Az Obility-pályán Obility-Orao 5:1 (2:0). Az Orao egyetlen gólját voltaképpen az Obility öngóljá, amelyet Bursity hátrvéd adott le saját csapatának. Bíró: Schubert.

A Borac-pályán a Borac-Jedinstvo mérkőzött 5:1 (3:0) eredménnyel, ami megfelel a két csapat erőviszonyának. Bíró: Mojity Miliszav.

Március 4. kedd. Rk. és Prot. Kázmér. Gör. kel.: Arhip. Zsidó: Adar 4. Napkelte 6:37, napnyugta 17:48 óra, a nap hossza 11 11. Az év végéig még 302 nap.

A MAINAP HIREI

A meteorológiai intézet jelenti: Az időjárás szárazabbra fordul, a reggeli ködképződés elmarad, gyöngye éjjeli fagyok várhatók.

Autószemle és sofförvizsga Beeskereken. Ma, hétfőn kezdik meg és holnap, kedden fejezik be Beeskereken az autózvizsgálatot és a sofförvizsgát a Vásártéren. A bizottság elnöke dr. Lederer királyi báni tanácsos, tagjai Zsivkovity mérnök, a technikai osztály képviselője és dr. Dimitrijevitj Tihomir rendőrségi előjáró. Azok az autótulajdonosok, akik még nem kapták meg az új bányasági autósámot, a tábláskát átvehetik a helyszínen a bizottságtól. A sofförvizsgára jelentkezők hozzanak magukkal erkölcsös és orvosi bizonyítványt.

A Kaszinó és a Tiszti-otthon társasestéje. A beeskereki Kaszinótársulat a múlt vasárnapi közgyűlésén elhatározta, hogy visszaköltözködjék régi helyiségébe, a közel öt évtizeden keresztül birtokolt régi Kaszinó-épületbe, amelyet jelenleg a Tiszti-otthon bérel. A Kaszinó és a Tiszti-otthon vezetősége az este a Kaszinó visszaköltözködése alkalmából kedélyes társasösszejövetelt rendezett, amely mindvégig a legjobb hangulatban, az egyetértés jegyében folyt le.

Beeskereki vívók a kisentente vívóversenyén. Junius 6-ikán, 7-ikén és 8-ikán Pöstyénben a kisentente és Lengyelország vívóbajnokai bevonásával, kisentente vívóversenyt rendeznek, amelyen a Vajdaságból is számosan vesznek részt. A póstyéni versenyen a kard, tör és epée bajnokság kerül eldöntésre és a jugoszláv csapatok összeállítása az egyes fegyvernemekben a következő: Törben indul: Christián, Freund (Beeskerek), Csika (Beograd), Eger (Beograd). A kardversenyben: Chrisztján (Beeskerek), Fröhlich (Szubotica), Schwartz (Noviszád) és Stein (Zágreb). Az epéeben: Chrisztján, Freund (Beeskerek), Csika (Beograd), Eger (Beograd) vesz részt.

Letartóztattak egy szökevény fegyencét. A beeskereki rendőrség a hegyparti állomáson letartóztatott egy Milinovity Szteván sztáragradistái illetőségű napszámot, aki beismerte, hogy a sztáragradistái fogházából nemrégiben megszökött. Milinovityot azért vették őrizetbe, mert harmadosztályú jeggyel elsőosztályon utazott. Mikor megkérdezték ennek okát, kijelentette, hogy ellenállhatatlan vágy fogta el, hogy egyszer uriember módjára utazzék.

Elégett autó. A beeskereki Konrad rádió cég személyszállító autóját pénteken délután a Perlez és Titel közötti úton kigyulladt és elégett. Az autóban ülő sofför idejében elhagyta az égő gépkocsit.

Drága békítés. Pénteken este súlyos kimeneteli szurkálás történt a Fehér galamb-vendéglőben. Vukov Lázár földműves ittas állapotban tartózkodott a vendéglőben, amikor a szomszédos asztalnál ülő vendégek összeszólalkoztak. Vukov békíteni akarta őket, mire azok kijelentették, hogy nem veszekszenek, csak vitakoznak és mit avatkozik bele az ügyükbe. A póruljárt békítő bocsánatot kért és visszatért helyére. A két ismeretlen később felugrott. Vukov asztalához lépett és a földmivest négy helyen megszurta. Vukovot kórházba szállították, az ismeretlen szurkálók után pedig erőlyesen nyomoz a rendőrség.

Élénk iarsangbucsuztató Beeskereken. Szombaton mozgalmas napja volt a keddi nappal véget érő farsangnak. Három helyen is rendeztek nagyszabású táncmulatságot és mind a három bál kitűnően sikerült. A Tiszti-otthonban a Schwäbische sportegyesület rendezte hagyományos bolond-estélyét rekordszámu közönség részvételével. A terem zsufolásig megtelt sikerült jelmezekkel és a mulatságon mindvégig a legkitűnőbb, farsangi hangulat uralkodott. Az estélyen négy díjat soroltak ki. Az első díjat Retzlerné Benó Melinda kapta, aki bájos pierrite-jelmezben jelent meg. A rendezőség egy gyönyörű mokka kávékészlettel lepte meg a díjnyertes uriaszonyt. Második Baloghi Sárika lett, aki Karnevál herceg maszkjában kedves jelenség volt. Baloghi Sárika hatszemélyes alpakka evőeszközt kapott. A harmadik díjat, egy értékes készletet, Ruesz Ferencnének ítéltek oda, aki a legtöbb szavazólapot eladta. Negyedik nyertes Homanik Elza lett, aki sikerült rokokó-jelmezzel tünt ki. Pálkás-készletet kapott. — A Centrálban a vasutas zenegyesület, a Koronában pedig a pénzügyőrök helyi kultur-bizottsága rendezett műkedvelői előadással egybekötött sikerült táncmulatságot.

Olcsóbb lett a cukor. A beeskereki fűszerkereskedők egyesülete a szombati naptól új cukorárakat állapított meg a detail-kereskedelemben. A kristálycukor kilogrammját az eddigi 14 dinárról 13 dinárra, a süveg-cukorrét 15 dinárról 14 dinárra és a kocka-, valamint a porcukor kilogrammját 16 dinárról 15 dinárra szállították le.

Minden éves előfizető ingyen kap egy tizenégykarátos eredeti amerikai aranytöltőtollat

Kérjen még ma ingyen mutatónyomozó a „RADIOWELT“ kiadóhivatalától Wien, I. Pestalozziggasse 6. A legrészletesebb rádióprogramok, érdekes olvasmányok, gazdag technikai rész, szerelési útmutatás, rövid hullámok, sok illusztráció, nyelvkurzusok, érdekes regények. 41

Leszurttak egy beeskereki bérkocsist. Zadrin Száva beeskereki bérkocsist pénteken este kilenc óra tájban Rosulj Szteván vásártéri vendéglője előtt leszurtták. A súlyosan sérült Zadrin nem tudta megnevezni támadóját, a rendőrség azonban megállapította, hogy a tettes Protity Aleksza 30 éves melenci lakos. Protityot letartóztatták.

Megfiatalítás vérátömlesztéssel. Egy amerikai orvos 12—20 éves kutyákat fiatal kutyák vérenek az átömlesztésével próbált megfiatalítani. A vérátömlesztés következtében az élemedett kutyák valóban megfiatalodtak. Szörök újra nőtt, járásuk, mozgásuk szemmel láthatóan frissebb, rugékonnyabb lett, a szemükbe is visszatért a fiatalos csillogás, de a csodálatos másodvirágzás nem tartott sokáig. Mindössze csak két hónapig. Két hónap múlva a kutyák ismét megöregedtek, a mesterségesen visszaadott fiatalság valósággal leolvadt róluk. Tolnai Világlexikon minden tudományos kísérletről, felfedezésről és találmányról pontos és kimerítő beszámolót közöl. Ennek a nagyszerű műnek egy-egy 320 oldalas, közel nyolcszáz képpel illusztrált diszkötésű kötete 44 dinár árban minden hírlaprusnál kapható.

Kórházba szállítása közben meghalt az autón. Szubu Nikola velikitoráki gazdálkodót vasárnap Beeskerekre hozták a közkórházba, ahol műtétnek akarták alávetni. Utközben a 32 éves gazdálkodó állapota rosszabbra fordult és amikor a autó a város alá ért, a beteg meghalt. A gépkocsi a holttesttel kötelelesszérien a rendőrség elé hajtott, ahol a sofför jelentést tett a történetéről.

Steinach professzor egy új szérumot fedezett fel, amely az elmebetegket eredményesen gyógyítja. Bécsből jelentik: Steinach professzor, akinek mirigyátültetési kísérletei az egész világot izgalomba hozták, legutóbb egy új szérumpreparátumot fedezett fel, amely izgatóság hat az agyrendszerre. Az új preparátummal, amelyet Steinach professzor az agyvelőből és a gerincvelőből von ki, az elmebaj bizonyos esetei hatásosan gyógyíthatók, azonkívül az agyműködésre minden esetben frissítő hatással van.

Hat fiatalember meghalt, egy leány megvakult Newyorkban a metilalkoholtól. Newyorkból jelentik: Az alkoholtalalom megint halálba vitt egy fiatalembert. Miután vasárnap öt fiatalember halt meg autócélokra szolgáló metilalkohol fogyasztásától, hétfőn újabb metilalkoholos mérgezés történt. Egy vidám kiránduló társaság tagjai: három tizenhatéves fiatalember és egy tizenhatéves leány utközben wishkyt vásároltak egy utszéli vendéglőben. A wishky metilalkoholból készült és az egész társaság rosszul lett tőle. Az egyik fiatalember rövidesen meghalt, a másik kettő a halállal vívódik, a tizenhatéves leány pedig megvakult.

Robbanás egy angol hajón. A Malta szigete mellett haladó „Nelson” angol hajón nagy robbanás történt. A hajó gépháza hasznavehetetlenné vált és a robbanás olyan súlyos rombolást végzett, hogy a „Nelson” menthetetlennek látszott. A kapitányt és a legénységet a közeli hajók vették fel és Algirba szállították.

Egy kereskedő ezer pert indított adósai ellen, akiknek az orosz fogóságban pénz kölcsönzött. Szegedről jelentik: Wolgovits Dezső budapesti kereskedő a háború alatt orosz fogóságba esett és 1916-tól 1920-ig a szibériai Ufában volt. A jómódu kereskedő számos fogolytársának adott kölcsönöket azzal a feltétellel, hogy ha hazatérnek, visszafizetik. A hadifoglyok örömmel fogadták el a kamatmentes kölcsönöket, amelyekkel lényegesen megjavították helyzetüket, de amikor hazatértek, igen sokan voltak, akik megfélemedtek ígéretükről. A kereskedő most körülbelül ezer pert nyújtott be az ország különböző részein lakó volt fogolytársai ellen, a kölcsönök visszatérítését követelve. A napokban hangzott el a perekben az első jogerős ítélet. Wolgovits pert indított a szegedi járásbírósnál Wekerle Lajos szegedi tisztviselő ellen 464 pengő erejéig. A járásbírósa elutasította a keresetet és a kereskedő fellebbezése folytán a napokban foglalkozott az érdekes ügygel a szegedi törvényszék. A törvényszék helyt adott a keresetnek a megfelelő átértékelés után a kölcsön 25 százalékát véve alapul.

Róma mellett meggyilkoltak egy német állampolgárt. Rómából jelentik: Néhány nappal ezelőtt Tosuli városka mellett meggyilkolva találtak egy Wild nevű német állampolgárt. Wild február közepén eltűnt abból a római penzióból, ahol lakott. Ebben az ügyben most két letartóztatás történt. A rendőrség elfogta Werer Hans és Biedemann Albert német nemzetiségű olasz állampolgárokat, akiket azzal gyanúsítanak, hogy ők követték el a gyilkosságot.

Egy fiatal orvos tragikus halála. Párizsból jelentik: Tragikus módon halt meg dr. Farges Clement, Ferrant város egyik ismert fiatal orvosa. Az orvos egy Manzat községben levő betegéhez indult és berautót fogadott. Az autót maga a tulajdonos vezette. Az országúton a sötétségben belezuhant az árokba. Farges dr. meghalt, míg az autótulajdonos életveszélyes sérüléseket szenvedett.

Ékszereket és 8000 pengőt talált a vevő egy ócska íróasztalban. Budapestről jelentik: Kuncz Erwin magántisztviselő Augustz Kálmán nyugdíjastól egy íróasztalt vett potom áron. Amikor otthon felnyitotta az íróasztalt, annak fiókjában legnagyobb meglepetésére, 8000 pengő készpénzt és ékszert talált. A szomszédokkal azonnal jegyzőkönyvet vett fel és visszaadta Augustznak, de jutalmat is kért. Augustz ennek dacára csak ócskaságokat ajánlott fel. Erre Kuncz 500 pengő köteles jutalmazásért beperelte. A törvényszék az ügyben ma mondott ítéletet és e szerint erkölcstelen volta miatt elutasította, mert a leletet nem lehetett találni nevezni, hiszen a megtaláló tudhatta, hogy kié a dolog és a talált tárgy. A bíróság azonban 50 pengő jutalmat mégis megítélt, de 50 pengő perköltségben elmarasztalta Kunczot, úgy hogy ő semmit sem kapott.

Üzleti könyvek

nagy választékban
K. BENO
könyvkereskedésében 274
Veliki Bečkerek (a nagyhid mellett).
Bélyegzést kívánatra közvetítem.

Hosszabb gyakorlattal bíró 310
28 éves rófos szakmabeli
kereskedelmi alkalmazott
szerb, német és magyar nyelvtudással, azonnali belépésre állást keres.
Cim a Torontál kiadóhivatalában.

Állandóan friss 311
Plymuth tojás
kapható mérsékelt áron.
Ristić Đoka, V. Bečkerek.

Hirdessen
a „Torontál” napilapban.

ORIENT BIOSKOP

Hétlőn, március 3-án 5, 7 és 9 órákor

Jön! Jön!

Péncz! Péncz! Péncz!

Nagy társadalmi dráma 8 felvonásban és METRO JOURNAL.
Főszerepben: BRIGITTA HELM, Alfred Abel és Mary Glory.

A bűn lejtőjén.
nagyobb film mint az Erotikon.

BALKAN BIOSKOP

Hétlőn, márc. 3-án 5, 7 és 9 órákor Kelelőn, márc. 4-én 3, 5, 7 és 9 órákor

Vagabund Hercegnő.

A legszebb vig filmjáték, 6 felvonásban.
Fősz.: Lillian Harvey, Igo Sym és Harry Halm.

Szenzációs leleplezések a háborus ipar nemzetköziségéről.

Otto Lehmann-Russbüldt könyve: *Die blutige Internationale der Rüstungsindustrie.*

A entente ép úgy szállított a központi hatalmaknak, mint a német gyárak az ententenak. — A világháboru eddig eltöltött legborzalmasabb eseményei.

Berlin, márc. 3.

Világszerte nagy feltűnést keltett az elmúlt héten az a berlini hirdetés, hogy amint a „Torontal” is jelentette, a német kormány hazaárulás címén vizsgálatot indított az essen Krupp-művek és a Thyssen-koncern ellen. A két világhírű német iparvállalatot avval vádolják, hogy a háboru alatt hadianyaggal látták el az ellenséges hatalmakat. Berlini tudósítónk ma a következő cikkben beszámol egy most megjelent könyvről, amely szenzációs leleplezéseket közöl a fegyverkezési ipar háborus cselekedeteiről.

A német könyvpiac legújabb szenzációja Otto Lehmann-Russbüldt publicista „Die blutige Internationale der Rüstungsindustrie” (A hadi ipar véres internacionáléja) című könyve, amely éppen most jelent meg, amikor a német hatóságok megindították hazaárulás címén a vizsgálatot a Krupp- és a Thyssen-művek ellen.

Otto Lehmann-Russbüldt könyvében leleplezi a világháboru legborzalmasabb eseményét. Hajmeresztő adatokat sorol fel arról, hogy az ellenséges hatalmak gyárak miként szállítottak egymásnak a háboru alatt is hadianyagot.

A háboru előtt sem riadtak vissza a hadi anyag-gyárak attól, — írja Lehmann-Russbüldt — hogy szállítsanak az esetleges ellenségnek, sőt olcsóbban szállítsanak, mint tulajdon hazájuknak. Ezt a tevékenységet a háboru alatt is folytatták. Mindkét oldalon megtették, az ententenél is, a központi hatalmak részéről is.

A háboru alatt már csak egy-egy fegyverkezési ipar volt, egyfelől az antant és Amerikáé, másfelől Németországé és Austria-Magyarországé. Németország semleges országokon át közvetlen hadianyagot szállított ki, hogy azokért fontos nyersanyagokat, például kaucsukot, növényi zsírt, olajokat, rezet cseréljen be. Így történt, hogy az angol flotta olyan optikai eszközökkel (firing-directors) vonult a skagerraki ütközetbe, amelyeket hat hónappal azelőtt Zeiss-Jena és Goerz-Anschütz szállítottak egy holland maatschappynak (társaságnak). Így történt továbbá, hogy a Douaumontot-megrohanó katonáink olyan szöges drótokon akadtak fenn, amelyeket két hónappal előbb a magdeburgi drót- és kábelművek szállítottak Svájcba.

Lehmann-Russbüldt azután megállapítja, hogy 1916 első nyolc hónapjában a német nagyipar 250.000 tonnáiig terjedő vasat és acélt szállított külföldre, havonta átlag 150.000 tonnát. Ugyanekkor azonban tudatta a német hadvezetőséggel, hogy képtelen havonta 15.000 tonna acélnál

többet szállítani a katonai drótkészítés céljaira. A német acélipar szövetsége inkább 5 márka bánatpénzt fizetett tonnánként a külföldre szállított acélért, semhogy a német birodalom védelmezőinek szállítson hadianyagot. A külföld ugyanis olyan magas árakat fizetett, hogy ebből futotta a bánatpénzre. A Stinnes-művek is hasonló üzelmeket követtek el. A Thyssen-művek viszont Hollandiába 68 márkáért adtak el olyan gyalogsági védőpáncélokat, amelyekért a német hadvezetőségnek 117 márkát számítottak. Holott akkor, 1918 tavaszán egy hajszállon függött a holland-német háboru. Ezért utólag a német hadügyminiszterium 100.000 márkára meg is büntette a Thyssen-műveket, ezek azonban regresszálták magukat avval, hogy 3000 lovat szállítottak Hollandiába.

Tény — írja a továbbiakban Lehmann-Russbüldt — hogy a háboru alatt a német vas és a német acél utat talált az ellenséges országokba és ezzel hasznára vált azok hadviselésének. Az egészen közömbös, hogy ezt a vasat ócskavasként újból beolvastották-e a francia vasművek, hogy azután gránátok formájában lekaszálják a német katonákat, vagy hogy a német vasat más módon, például fedezékek építésére vagy vasutak létesítésére használták fel.

A francia sajtóban egy per alkalomával szóba került, hogy két francia cég a háboru alatt 60.000 tonna német acélt szállított Svájcba Németországba. A német hengerművek cégjelzéseit Svájcban eltávolították a hengerelt acélról. Tény tehát, hogy a német nehézipar a háboru alatt hazaáruló módon járt el.

Lehmann-Russbüldt azonban az antant iparát is leleplezi. Az antant vállalatai semleges országokon át gummit, olajokat, speciális fémeket nevezetesen rezet szállítottak Németországnak és Ausztria-Magyarországnak. Consett, angol admirális bebizonyítja, hogy a háboru alatt a nikkelbevétel Angliából és gyarmataiból Svédországba az előző évek tizszeresére emelkedett. Svédországból a hatalmas többletet részben feldolgozatlanul, részben feldolgozva Németországba továbbították. Az antant nehézipara jól tudta, hogy a semleges államokba szállított nyersanyagok a központi hatalmak hadi céljait szolgálják, azonban nem zavartatták magukat erkölcsi megfontolásokkal, mivel a szállított árucikkért jó árat kaptak.

Ami speciálisan a Krupp-műveket illeti, úgy Lehmann-Russbüldt a következő adatokat közli a cég alapítójáról:

A Krupp-művek alapítója, Bismarck és a német császár barátja a francia becsületrend tisztje volt, a königgrätzi csatában úgy a poroszok, mint az osztrákok Krupp-tarackokkal lötték egymást halomra, a Krupp-művek a gyártott ágyuk több mint felét 100 év alatt 52 különböző országnak szállították, hogy azután ezek a német ágyuk a világháboru alatt gránátokat szórjanak a németekre.

Két évvel a világháboru kitörése előtt, 1912-ben a Krupp-cég kimutatása szerint az alapítónak, Alfred Kruppnak 1887-ben bekövetkezett haláláig Essenben 24.576 ágyút öntöttek, ezek közül csupán 10.666 maradt Németországban, 13.910 külföldre került. 1911 végéig ez a szám 53.000 ágyura növekedett, amiből 26.000 jutott Németországnak, 27.000 pedig 52 különböző külföldi államba került, amelyek közül többen a világháboru során Németország ellen küzdöttek. Így azután a világháboru megismétlődtek a königgrätzi események. Mindkét oldalon Krupp-ágyukkal és gépfegyverekkel löttek. Az oroszok viszont az osztrákok ellen olyan gépfegyverekkel harcoltak, amelyeket az osztrák Skoda-művek szállítottak nekik.

Lehmann-Russbüldt azonban kimutatja, hogy a Krupp-művek a világháboru alatt is hasonlóan jártak

el. Krupp az Északamerikai Egyesült-Államoknak eladta a nikkel-acél előállítására vonatkozó eljárást. Az ugynevezett gránátgyújtó szabadságot Kruppék viszont Angliának adták el. Erre vonatkozóan Lehmann-Russbüldt a következő szakértői részről származó jelentést közli:

Flandriában sok ezer német katonára életét oltotta ki olyan angol lövedék, amelynek gyújtóját a Vickers-művek a Krupp-féle szabadságot után állították elő. Ez a gyújtó egészen hasonlatos volt a 96. számot viselő német kettős gyújtóhoz és Angliában a „KPZ. 96/04” számot viselte. Ez a jelzés nem jelent mást, mint 96/04. számú Krupp-gyújtót. (Krupp-Zünder 96/04.)

A Krupp-művek a háboru után a Vickers-cég ellen pert indítottak 123 millió angol shilling erejéig. Gyújtónként ugyanis 1 shilling licenc-díjat követelnek.

Lehmann-Russbüldt megjegyzi, hogy az angolok és Kruppék között már évek óta egyezkedési tárgyalások folynak. Az angolok ugyanis lényegesen kisebb összeget akarnak csupán fizetni. Kruppék ezt egyelőre nem akarják elfogadni, végül azonban mégis csak kénytelenek lesznek engedni, mert érthető okokból nem mehetnek a bíróság elé követeléseiket érvényesíteni.

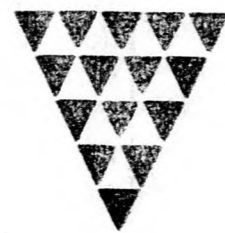
Pleitz Fer. Pál

könyvnyomdája

Veliki Bečkerek,

Obiliceva ucca 1. szám.

Telefon 21. Alapított 1846.

Nyomatványok modern kivitelben. Lapkiadás. Nyomatványraktár. Tömöntöde. Könyvkötészet. Vonalozó-intézet. Ruggyantabélyegzőgyártás.